

שפת היידיש ותרבותה

ירושלים, כ"ט בסיון תש"פ
יוני 2021

לכבוד: מנהלי בתי הספר, מדריכים, רכזי מקצוע ומורים של תחום הדעת
שלום רב,

חוזר מפמ"ר בשפת היידיש ותרבותה לשנה"ל תשפ"ב

הנושאים בחוזר:

- דברי פתיחה של המפמ"ר
- הדגשים של משרד החינוך ושל המזכירות הפדגוגית
- הצעות פדגוגיות לצמצום פערים
- חידושים במקצוע
- מיקוד
- מידע על בחינות הבגרות
- הצעות פדגוגיות לצמצום פערים
- פיתוח מקצועי
- ימי עיון או אירועים צפויים

בברכת שנה טובה ופוריה

דבורה קאסמאן (מדריכה ארצית מרכזת יידיש)

העתק:

ד"ר מירי שליסל, יו"ר המזכירות הפדגוגית

גבי דליה פניג, סגנית יו"ר המזכירות הפדגוגית ומנהלת אגף א' לפיתוח פדגוגי

מר' משה זעפרני, מנהל אגף א' שפות

גבי דסי בארי, מנהלת אגף א' לחינוך על יסודי

מר' דויד גל, מנהל אגף הבחינות

דברי פתיחה של המפמ"ר

שלום רב,

לפניכם חוזר מפמ"ר/1 תשפ"ב המפרט ומאחד את כלל ההנחיות הקיימות לשנת לימודים זו ואת העדכונים. כל המידע הרשמי מועבר ע"י הפיקוח על הוראת שפת היידיש ותרבותה באמצעות חוזרי מפמ"ר ומפורסם גם באתר הרשמי של הפיקוח, ורק הם המחייבים ועדכניים. באחריות המורה לעקוב אחר העדכונים באתר. לימוד השפה היידיש נלמד בגישה התקשורתית, ונושאי הלימוד כוללים את כל מיומנויות השפה: קריאה, כתיבה, האזנה ודיבור, עם דגש על השפה הדבורה בשיחה שוטפת. זו שנה שנייה שתוכנית העבודה היא בדגש על העמקת והרחבת לימוד אוצר המילים, השנה נתנסה

שפת היידיש ותרבותה

בשיטות ליישום לימוד אוצר המילים במצבים אותנטיים. כהכנה לשנת הלימודים תשפ"ב יש לחשוף את התלמידים לטקסטים מסוגות (גיאורים) שונות. כמו כן יש להקדיש זמן לתכנים תרבותיים והיסטוריים. לאור השינויים שחלו בשנה האחרונה יש לפתח מיומנויות טכנולוגיות ולמידה מרחוק על מנת להמשיך את רצף הלמידה בכל מצב.

אני מאחלת לכולכם ברכה והצלחה בעבודתכם בהערכה רבה.

הדגשים של משרד החינוך ושל המוזכירות הפדגוגית

הצעות פדגוגיות לצמצום פערים

1. עבודה פרטנית
2. עבודה בקבוצות ובזוגות
3. תוכניות ופרויקטים דיפרנציאליים
4. פעילויות מגוונות המעודדות יותר השתתפות
5. הנגשת מאגר ייחודי ללימוד מקוון

חידושים במקצוע

דגש מרכזי ינתן ללימוד אוצר מילים מתוך הקשר לימוד מקוון

לימוד אינטרדיסציפלינרי: לימוד משותף עם מגמת היסטוריה וספרות בנושא: חורבן קהילות אירופה, תכנית משותפת עם של"ח בנושא: אנדרטאות זיכרון ברחבי הארץ, עבודה משותפת עם מגמת מחשבת ישראל: הסיפור החסידי.

מיקוד תשפ"ב

הבנת הנקרא, הבנת הנשמע, הבעה בכתב, הבעה בעל פה

שים לב! להלן פירוט החומר שממנו יחוברו שאלות המבחן
--

המיקוד מתבסס על תכנית הלימודים "תוכנית הלימודים ביידיש – תכנית לימודים לחטיבה הביניים ולחטיבה העליונה" אפשר למצוא את התכנית גם באתר האינטרנט של מפמ"ר לימודי יידיש:

[תכנית לימודים לחטיבה העליונה בבתי ספר הכלליים והדתיים](#)

פירוט הנושאים שייכללו בבחינה	פירוט הנושאים שלא ייכללו בבחינה
------------------------------	---------------------------------

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף שפות
 הפיקוח על הוראת

שפת היידיש ותרבותה

	שנה ראשונה - נושאים
	כתיבה סטנדרטית
צמצום במספר אוצר-המילים (ראו נספח אוצר מילים)	היכרות, משפחה, חיי חברה, בית ספר, מקצועות, מספרים, חגים ואירועים, האוכל, קניות
	שנה ראשונה - דקדוק
	הטיית הפועל ההווה, יוצא דופן: האָבן / זײַן, ציווי, פעלים מודלים, פעלים מורכבים
תווית המיידעת	כינויי גוף, כינויי קניין, שמות עצם: יחיד, רבים
	תחביר: משפט פשוט, משפט שאלה ומשפט שלילה. מקום הפועל במשפט, שאלות ישירות
	שנה שניה - נושאים
צמצום במספר אוצר-המילים (ראו נספח אוצר מילים)	הזמן, חלקי היום, חיות, הבית והשכונה, החופש, תכניות, בריאות ורגשות,
	שנה שניה - דקדוק
הטיית שמות תואר, דרגת היתרון והפלגה	הטיית הפועל בזמנים עתיד ועבר פשוט, התווית המיידעת, הטיית כינויי גוף

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף שפות
 הפיקוח על הוראת

שפת היידיש ותרבותה

משפטי תנאי, שאלות לא ישירות, משפט זיקה	תחביר: משפטים מורכבים, מקום הפועל במשפט
תולדות שפת היידיש	תרבות וספרות: העיירה היהודית, תולדות שפת היידיש

	שנה שלישית - נושאים
	פרויקטים ייחודיים
2 שרי עם 2 שירי שואה, 3 סיפורים, עיתונות יידיש	תרבות ספרות: ביוגרפיה של 3 סופרי יידיש, 3 שירי עם 3 שירי שואה, פרגמנט מ"מאָטל פייסי דעם חזנס", "דער דיבוק" או אחר, 5 סיפורים, עיתונות יידיש
	שנה שלישית - דקדוק
מודוס סביל	פעלים מורכבים, פעלים יוצאי דופן, ביטויים אידיומטיים
צמצום במילות יחס וקישור מורכבות צמצום בביטויים אידיומטיים	תחביר: משפטים מורכבים ומורחבים

מידע על בחינות הבגרות

• מבנה מבחן הבגרות ביידיש

א. בחינת בגרות חיצונית בעל פה (60%) - ברמת 5 יח"ל - סמל שאלון
570-385

משך הבחינה – 45 דקות - כולל זמן הכנה - חלק א' – הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה

חלק א' מהווה 50% מהציון הכולל* 1. הקראה בקול רם של טקסט כתוב באוצר מילים

בנושאים

שנלמדו בספרות, עיתונות, שירה, מנהגים, תולדות שפת היידיש, חסידות, ביוגרפיות, קולניריות, ועוד.

אורך הטקסט 300-400 מילים ברמת חמש יח"ל .

* קטע הטקסט הוא בלתי מוכר (Unseen).

* משך המשימה: 5 דקות

* הטקסט יכול לכלול עד עשר מילים לא מוכרות – שלהן יינתן הפירוש .

* יוכנו 4-8 טקסטים שונים מהם יבחר הבוחן טקסט אחד לכל נבחן .

* סה"כ ניקוד על חלק זה 20 % - דגש בהערכה על זיהוי של אוצר המילים, הבנתם וקריאה נכונה.

* חמש שאלות על הטקסט.

משך המשימה: 5 דקות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת

שפת היידיש ותרבותה

20% - בודק הבנת הנשמע, הבנת הנקרא (טקסט, הבנת נקרא-נצפה, תוכן ושטף דיבור .

2. מענה על שאלות בהקשר לטקסט

משך משימה זו : 5 דקות

חלק זה יכול לכלול תמונות ואביזרי עזר

10% - בהערכה יש להתייחס להבנת הנשמע, לשטף הדיבור, שימוש באוצר מילים מתאים ונכון, ולתוכן .

חלק ב' : הצגת פרויקט + הצגה עצמית 15 דקות

* חלק ב' מהווה 50 % מהציון

* הכולל

משך המשימה: 15 דקות

הצגת הפרויקט

* משך המשימה: 10-7 דקות

* עבודה שהוכנה לאורך תהליך הלמידה : (עבודה על נושאים מגוונים, כגון : הסביבה בה אני חי, רב תרבותיות, תרבות הפנאי, מסעות, מנהגים ומסורות, ועוד....)

* תנאי קדם לחלק זה : דו"ח פרויקט חתום על ידי המורה המתעד את התקדמות

התלמיד במהלך תהליך הלימודים בכיתה י"א ו- י"ב .

* 15 % פרזנטציה של הפרויקט ; 10 % על הפרויקט עצמו, 5% הערכה על פי שנמסר לבוחן מהמורה המלווה את הפרויקט.

מחווין

הצגה עצמית

משך * המשימה : 5-7 דקות

* דו-שיח חופשי

* 25 % - דגש על שטף דיבור, שימוש באוצר מילים, הגייה, מבנה משפט ועוד.

i. מטרות הבחינה ותיאורים קצרים

התלמידים נבחנים בידע ותוכן ברמה של 5 יח"ל שרכשו בבית הספר באופן ספירלי רב-שנתי. המועמדים נבחנים בשלושת המיומנויות הבאות בהתאם לרמה :

1. הבנת הנקרא/הבנת הנקרא-נצפה

2. הבנת הנשמע

3. הבעה בעל פה.

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף שפות
 הפיקוח על הוראת

שפת היידיש ותרבותה

4. נושאים וטקסטים של כל חלקי הבחינה לקוחים ממגוון רחב מתחומי עניין וניסיון של תלמידים ובני נוער.

הצגת פרויקט + הצגה עצמית

מטרה	מפרט	סוגי משימה	משך ההבחנות
חלק 1	מונולוג קצר וקוהרנטי	נושא נבחר	15 דקות
	יכולת שיחה / מתן מידע על נושא מוכר	שיחה מנותבת	
חלק 2	יכולת שיחה / מצבים יומיומיים	שאלות הקשורות לנושא המצגת	
	שאלות מקטלוג נושאים שנקבעו מראש		

ii. ביצוע חלקי המבחן

הבחינה נערכת כבחינה פרטנית

הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה

- העבודה תתחיל מיד לאחר חלוקת המבחנים.
- בעת הבחינה אין לתת הערות נוספות.
- זמן הכנה: 15 דקות.

הצגת פרויקט + הצגה עצמית

- לא נדרש זמן הכנה.
- על התלמיד להביא לחומרים מוכנים למצגת בנושא שנבחר עם המורה המלמד/ת, לרבות הערות, כרטיסיות עם מילות מפתח וכו'.

* יש אפשרות להשתמש במילון בזמן הכנה

iii. מחוונים לבחינת הבגרות החיצונית

הנחיות כלליות

חלקי הבחינה משוקללים באופן הבא:

חלק א' – הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה 50%

- אמצעים לשוניים ◦ רושם כללי קריאה נכונה - 20%

- תוכן

שפת היידיש ותרבותה

- מענה על חמש שאלות על הטקסט – יכולות של הבנת הנושא והצגתו – 20 % מענה על שאלות בהקשר לטקסט – מידע בהקשר לטקסט – 10 %

חלק ב - הצגת פרויקט + הצגה עצמית - 50 %

- אמצעים לשוניים
 - אוצר מילים - 10%
- תוכן והצגת המשימה
 - תוכן - 10%
 - הצגה – 20 %
- תקינות
 - דקדוק ותחביר - 10%

מחווה חלק ב - הצגת פרויקט + הצגה עצמית – 50%

ב. הערכה בית ספרית (40%) – סמל שאלון 283-570

המלצות למורים ולהנהלת בתי הספר

- * התלמידים ילמדו את השפות בגישה התקשורתית. הגישה התקשורתית שמה דגש בראש ובראשונה על תקשורת והעברת מסרים. לפי גישה זו, מבנה השפה אינו הנושא העיקרי של השיעור, אלא נלמד צרכים תקשורתיים.
- * במהלך הלימוד יפותחו ארבע מיומנויות השפה: הבנת הנשמע, הבנה בעל פה, הבנת הנקרא, הבנת הנקרא-נצפה, והבנה בכתב, אך הדגש יושם על דיבור, האזנה וקריאה, וזאת כדי לשפר את היכולות התקשורתיות בשפה.
- * נושאי הלימוד יתבססו על התכנים שנלמדו בכיתה על פי ההנחיות המפורטות בתכנית הלימודים.
- * הכלים המומלצים להערכת תהליך למידת תחום התוכן, הכולל שפה, ספרות, תרבות וכלכלה: (ניתן להשתמש גם בכלים מתוקשבים):
- * מבחן מסכם בסוף כיתה י"א
- * הכתבות, בחנים ומבחנים
- * מטלות ביצוע/משימות אותנטיות ורלוונטיות
- * תלקיט (פורטפוליו) כתוב או דיגיטלי
- * עבודת חקר/מיזם/פרויקט
- * הנחיות לגבי כל אחד מהכלים ראו נספח

אבחנה מעודדים יוזמות ייחודיות והן יבחנה בנפרד

הצעות פדגוגיות לצמצום פערים

6. עבודה פרטנית
7. עבודה בקבוצות ובזוגות
8. תוכניות ופרויקטים דיפרנציאליים
9. פעילויות מגוונות המעודדות יותר השתתפות
10. הנגשת מאגר ייחודי ללימוד מקוון

פיתוח מקצועי

השתלמות שנית באלנט "רעד צו מיר יידיש - הבעה בעל פה"

ימי עיון או אירועים צפויים

במהלך השנה צפויים להתקיים אירועים שונים – ביקור במפעל פרודיקה ביידיש בספריה הלאומית

מידע נוסף יפורסם בהמשך

כנס רכזות ורכזי מקצוע של המזכירות הפדגוגית

כל המצגות שהועברו במסגרת ההרצאות וחדרי הדיון נמצאות במרחב הפדגוגי - **ממש כאן. לשימושכם**
מתוך כ 2000 רכזי מקצוע (מכל המגזרים, הגילאים והמחוזות) שענו על השאלון, ניתן לראות כי ההגדרה הרווחת בקרב רכזי המקצוע את תפיסת התפקיד שלהם כוללת:

- ✳ אחריות לבניית תכנית עבודה ומימושה
- ✳ אחריות על התווית תפיסת הלמידה
- ✳ הובלת צוות מורים המלמדים את תחום הדעת והתמקצעותם

אנו, במזכירות הפדגוגית, מכירים בתפקידכם החשוב כמחוללי שינויים פדגוגיים בתוך בית הספר, ומזמינים אתכם להמשיך להיות בקשר עם המפמ"רים ומדריכיהם.

תודה רבה
לכל מי שהשתתף בכנס הראשון מסוגו שכלל את רכזי המקצועות מכל תחומי הדעת ומכל שלבי הגיל.
הכנס היה מעשיר ופורה בזכותכם

למערח
השתלמויות תשפ"ב

כנס הרכזים הבא יתקיים במהלך חודש אוקטובר 2021
עקבו אחרינו בפייסבוק ובאתר המזכירות המתחדש
חופשה נעימה!

Thank you

בברכת שנה פוריה,
דבורה קאסמאן

מדריכה ארצית

מדינת ישראל
משרד החינוך
המוזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת

שפת היידיש ותרבותה